

Do nemocnic se chodím **nabít**

Farář a klaun. Na první dojem neslučitelná a magneticky se odpuzující povolání/poslání. David Najbrt je však dokázal propojit. Farář z východočeského Lanškrouna ve volném čase už patnáct let pomáhá jako zdravotní klaun v nemocnicích.

TEXT Jiří Novák
FOTO Michal Novotný

Zdravotní klaun

Dobročinná organizace, která od roku 2001 pomáhá pacientům procházet procesem léčby. Její speciálně vyškolení členové se snaží měnit atmosféru ve zdravotnických zařízeních a odbourávat stres nejen malých pacientů, ale i jejich rodičů a příbuzných, také zkvalitňovat podzim života seniorům. V České republice aktuálně působí 93 profesionálních klaunů, kteří pravidelně navštěvují 63 nemocnic, 10 domovů pro seniory a 1 hospic.

Pro běžné faráře není nezvyklé chodit do zdravotnických zařízení poskytovat útěchu těžce nemocným, David Najbrt to ale povýšil na další úroveň. Před vstupem mezi pacienty si oblékne doktorský plášť, kolem krku zavěsí fonendoskop a nasadí si plastový červený nos – promění se ve zdravotního klauna.

„Mně osobně připadá, že se obě funkce výborně doplňují. Jako zdravotní klaun se samozřejmě setkávám s náročnými momenty, ale v úplně jiné roli. A člověk vidí okamžitě výsledek, což u farářské práce tak úplně nebývá, takže já se vlastně do nemocnic chodím nabít, přepnout. Nemusím totiž moc mluvit, zatímco jako farář mluvím v podstatě pořád a pokud ne, tak musím hodně naslouchat,“ vysvětluje David Najbrt propojení farářské práce s posláním odbourávat stres ve zdravotnických zařízeních.

U zdravotních klaunů se nevyžaduje být třesuté vtipný a házet vtipky, nejlepší je vlastně nemluvit. „Slovní humor při naší práci úplně dobře nefunguje, většinou se snažíme předvést nějakou nešikovnost nebo nehodu, v podstatě gag,“ říká David. Proto se většinou chodí ve dvojicích, protože humor vzniká jakoby mezi těmi dvěma a není tam takový tlak na interakci s publikem.

To tvoří kromě dětí často rodiče, které je potřeba zaujmout, přičemž mnohdy bývají ve větším napětí než jejich ratolesť. „Pokud dítě vidí, že rodič není do celé akce vtažený, tak humor jakoby uniká. Naopak když rodiče spolupracují, přenáší se jejich klid i na děti. A když je dítě uvolněné a radostné, tak lépe probíhá i následná operace. Na to dokonce existuje vědecká studie podložená velkým vzorkem dětí, které zkušeností s klaunskou terapií prošly.“

Někdy musí nos dolů

Zdravotní klauny si nepředstavujte jako klauny, které znáte z cirkusu – žádné malované obličejy, žádné vtipné oblečky. Přes civilní oblečení mají jen doktor-

ský plášť, fonendoskop, pracovní desky, a důležité rozpoznávací znamení – plastový červený nos. Existují však momenty, kdy nezbytnou rekvizitu musí odložit. „Na některých psychiatrických odděleních existuje totiž fobie z klaunů, za což mohou některé hororové filmy. A ke spuštění fobie stačí i vidět červený klaunský nos. Takže se mi párkrát stalo, že nos musel dolů. A někdy si dokonce sundáváme i bílý plášť, protože u některých dětí evokuje strach nebo nástup nějaké bolestivé věci. Ale to jsou opravdu výjimečné případy.“

Existuje fobie z klaunů, za což mohou některé hororové filmy. A ke spuštění fobie stačí i vidět červený klaunský nos. Takže se mi párkrát stalo, že nos musel dolů.

Za pacienty dochází lanškrounský farář se svým alter egem několikrát do měsíce. „Jsme rozdělení do krajů, pro náš tým za východní Čechy to znamená od Svitav, Ústí nad Orlicí až do Trutnova, Jičína, Náchoda, a hlavně Hradce Králové a Pardubic. Je nás šest a podle toho, jak má kdo čas mimo své zaměstnání, se zaplňují domluvená časová okna. Takže já přesně vím měsíc dopředu, kam a kdy půjdu,“ vysvětluje harmonogram svého klaunství.

Program NOS

Organizace má už vymyšlené a nastavené různé programy. Jedním z nových jsou návštěvy na jednotkách následné intenzivní péče, kdy jsou děti často kompletně na přístrojích a jejich komunikace se v podstatě jen odhaduje z reakcí přístrojů. Pak existuje program NOS (zkratka – Na Operační Sál), kdy je zdravotní klaun s dětmi předtím, než

Mgr. David Najbrt
Rodák z Prahy vystudoval Evangelickou teologickou fakultu UK. Jako farář začal působit v roce 2006 v Kostelci nad Orlicí, po jedenácti letech se přesunul do Břeclavi, od září 2021 je v Lanškrouně. Už patnáct let pomáhá organizaci Zdravotní klaun, kde vystupuje s „uměleckým jménem“ Dr. Mirek Hajný. Ve volném čase hraje na kytaru a je členem divadelního spolku Divadlo ve středu. S manželkou vychovává tři děti.

dostanou premedikaci i v čase, když odjíždí na operační sál, kam na rozdíl od něj už ani rodiče nemohou. Menší část práce zdravotního klauna také zabírají návštěvy na geriatrických zařízeních pro seniory.

Se vším se už David Najbrt setkal, s „klaunstvím“ začal už před patnácti lety. „Když jsem nastoupil jako farář v Kostelci nad Orlicí, seznámili nás společní známí s člověkem, který pro zdravotní klauny pracoval. A dva dny poté se konal větší casting. Asi ze stovky lidí se výběr zúžil na polovinu a procházeli jsme dalšími koly, při kterých probíhala školení. Celý proces trval několik měsíců.“ Mimo jiné se prověřuje, jak zájemci snesou psychologickou zátěž. I klauni a klaunky, kteří to dělají dlouho, se totiž někdy setkají s momentem, který je může zasáhnout.

„Kvůli tomu máme i pravidelné supervize,“ vykládá David, jenž je v jádru introvert, přesto mu vystupování před cizími lidmi nedělá potíže. „Jakmile se obléknu do ‚kostýmu‘ a nasadím nos, tak je třeba kupodivu pryč. Mám v podstatě takové vnitřní nutkání vydávat nějakou energii,“ říká muž, jenž od dětství snil o kariéře učitele.

Během studia vysoké školy však zjistil, že toto nebude úplně jeho poslání, školu opustil a rok pracoval na poště. A během směny na balíkové přepážce v něm jed-

noho dne uzrálo přesvědčení vyzkoušet teologii. „Vyrůstal jsem v evangelickém sboru, kde byla skvělá parta lidí stejného věku, s kterými se dodnes setkáváme a kde jsme vedli řadu duchovních a intelektuálních diskusí. Navíc můj děda i strýc byli faráři, takže jsem zhruba tušil, co tato práce obnáší.“

Znovu se tak vrátil do vysokoškolského života a na studia na Evangelické fakultě UK vzpomíná s láskou. „Spousta skvělých učitelů a spolužáků a celé prostředí školy bylo velice otevřené a svobodné. Vyloženě věřících lidí byla sotva třetina, většina spolužáků přišla za vynikajícími učiteli, někteří třeba ani nikdy nebyli v kostele. A v tomto ohledu to bylo jakoby jiskřivější, než kdyby šlo o seminář jen s lidmi připravujícími se na povolání faráře.“

On však měl o vstupu do farářského taláru jasno a po dvou štacích nyní poslední dva roky káže věřícím v Lanškrouně. Co je podle něj na práci faráře nejtěžší? „Jak jsem vyrůstal ve sboru, tak jsem měl poměrně přehled o tom, jak co funguje a co práce faráře obnáší ještě předtím, než jsem nastoupil na vysokou školu. Takže nevím, jestli je na tom něco těžkého, mně to přijde radostné.“